

2. babiški simpozij

Izzivi in vizija sodobnega babištva

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Izvedba: 9. junij 2026

K udeležbi so bile vabljeni Sekcija babic pri Zbornici-Zvezi, predstojnica Oddelka za babištvo, vodja Katedre za babištvo, članice Oddelka za babištvo, Zdravstvena fakulteta ULJ, Društvo babic, NIJZ.

Vabilo smo posredovali vodjem babic v porodnišnicah, predstavnicam babic, ki delujejo na različnih področjih: v patronažni zdravstveni dejavnosti, pediatriji, ginekoloških timih, samostojnim babicam.

Namen: Pogovor o aktualnih izzivih v babištvu in sooblikovanju vizije za njegov nadaljnji razvoj – da bi babice vzele babištvo v svoje roke.

Program

15.00 – 15.15 dr. Zalka Drglin, Nacionalni inštitut za javno zdravje: *Na poti k odgovorom: slovensko babištvo pred odločitvijo*

15.15 – 15.30 Rosemarie Franc, dipl. bab., Porodnišnica Maribor, Sekcija babic pri Zbornici-Zvezi: *Aktualno stanje in trendi v babištvu – Aktivnosti Sekcije babic*

15.30 – 15.45 Mojca Mejak, dipl. bab., Društvo babic: *Uveljavljanje babiških interesov: predstavitev rezultatov ankete o zastopanosti babic in odločanju v strokovnih organizacijah*

15.45 – 16.00 Mateja Kusterle, dipl. bab., prof. ang in špan., SB Jesenice: *Priložnosti in izzivi za avtonomno babištvo v porodnišnici*

16.00 – 18.00 Razprava o aktualnih babiških temah v Sloveniji in zaključki.

Ugotovitve in sklepi

Ugotovitve 1

V dokumentu **Strategija za upravljanje in razvoj zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev v sistemu zdravstvenega varstva 2026–2036** je na strani 38 navedeno: »Namen aktivnosti je celovito načrtovanje razvoja področja babištva v slovenskem visokošolskem prostoru z upoštevanjem aktualnih in prihodnjih potreb. V Sloveniji bi lahko dobili več babic, če bi diplomiranim medicinskim sestram omogočili šolanje po direktivi, da dobijo licenco za babico; to je zlasti pomembno za teren in ruralna okolja.«

Sklep 1

- a) Sodelujoče se strinjamo, da moramo v Sloveniji ohraniti in razvijati model izobraževanje za babice z *neposrednim vstopom* (vpis na samostojen študij babištva na fakultetni ravni, razvoj univerzitetnega študija, magistrskega in doktorskega študija).
- b) Ne strinjamo se z modelom izobraževanja babic, v katerem diplomirana medicinska sestra pridobi dodatna znanja z do-izobraževanjem. Ob sočasnem pomanjkanju diplomiranih medicinskih sester ta predlog ne rešuje kadrovske stiske v zdravstvu z vidika številčnosti, kaj šele z vidika kompetenc.

Vprašanja za Sekcijo babic pri Zbornici-Zvezi

Kakšno je vaše stališče glede izobraževanja babic v Sloveniji po modelu s predhodno izobrazbo s področja zdravstvene nege, kot je citirano zgoraj?

Na čem temelji predlog za izvajanje strokovnega izpita babice v okviru **Zakona o zdravstveni negi in babištvu**, navedenega v 5. členu?

Kakšna je vloga Sekcije babic pri oblikovanju tega predloga?

Kako konkretno naj bi bili ti izpiti za babice organizirani in izvedeni – ali boste to predlagali vi oziroma kdo bo to predlagal?

Ali ta na novo uvedeni izpit temelji na vašem dvomu v kvaliteto študija babištva? Če da, kakšni so vaši načrtovani konkretni ukrepi za zagotavljanje kakovostnega izobraževanja babic?

Kako konkretno boste skrbeli za dovoljšne število vpisnih mest za študij babištva v Sloveniji?

Kaj nameravate storiti za povečano število študentk babištva?

Kakšni so vaši načrtovani konkretni ukrepi, da bi se diplomirane babice zaposlovale na delovnih mestih, za katere so kompetentne in ne bi odhajale v druge poklice ali na druga delovna mesta?

Vprašanja za Katedro za babištvo:

Kakšna so vaša stališča glede izobraževanja babic v Sloveniji glede številčnosti vpisa?

Na čem temelji vaša ocena potreb po večjem/manjšem vpisu na študij babištva?

Kakšna so vaša stališča glede izobraževanja babic v Sloveniji glede števila študijskih programov?

Kakšni so vaši načrti za zagotovitev študija babištva na 2. in 3. bolonjski stopnji?

Kakšen je vaš komentar na doizobraževanje medicinskih sester v diplomirane babice? Ali ste bile obveščene o izidu omenjenega dokumenta oziroma ste vsebinsko sodelovale?

Ugotovitve 2

Po dostopnih podatki v Sloveniji (NIJZ, 2024) je bilo v Sloveniji zaposlenih 403 babic.

Seznani smo se z rezultati študije o aktivnih babicah, ta je v proučevanih državah OECD pokazala, da je bilo leta 2000 število babic na 1000 živih rojstev npr. najvišje na Švedskem (67,3 osebe), **najnižje pa v Sloveniji (16,4 osebe)**.

V okviru javnega zdravstva babice ne izvajajo obiskov na domu matere, novorojenčka, družine (ali le v nekaterih primerih, torej ne sodelujejo v sedanjem patronažnem varstvu).

Babice niso dovolj prisotne na področjih oz. deloviščih, kot so poporodni oddelki v porodnišnicah, ginekološki timi na primarni ravni, babiške ambulate. Prav tako niso zadostno vključene v izvajanje programa Priprava na porod in starševstvo.

Številne babice, ki so diplomirale, ne delajo na delovnem mestu babice. Podatki različnih baz glede tega niso skladni.

Sklep 2

Sodelujoče menimo, da

- a) babištvo v Sloveniji potrebuje oceno stanja glede številčnosti babic in njihove zastopanosti na različnih delovnih mestih. Potrebuje oceno potreb po diplomiranih babicah zdaj in srednje- ter dolgoročno.
- b) potrebujemo srednje- ter dolgoročni načrt glede izobraževanja babic, da bi tem dejanskim potrebam zadostili.
- c) potrebujemo konkretne ukrepe za zaposlovanje babic na vseh področjih, ki ustrezajo babiškim kompetencam. Ta so med drugim (in ne izključno) poporodni oddelki v porodnišnicah, poporodni babiški obiski na domu pri novorojenčku, materi oz. družini; babiška oskrba v nosečnosti, program Priprava na porod in starševstvo, ginekološki timi, pediatrični in ped. šolski timi (pri delu z dojenčki, adolescenti). Babice bi glede na svoje kompetence delale na številnih področjih, ki vključujejo spolno, reproduktivno, maternalno zdravje, zdravje dojenčkov, otrok, mladostnikov (t. i. sexual, reproductive, maternal, newborn, child and adolescent health – SRMNCAH).

Vprašanja za Sekcijo babic pri Zbornici-Zvezi

Kdo konkretno je zadolžen za pripravo ocene številčnosti babic, kdo bo sodeloval pri tem, kakšna je časovnica?

Kdo konkretno je zadolžen za pripravo načrta glede izobraževanja babic v Sloveniji?

Kakšen je konkreten načrt glede ukrepov za zaposlovanje babic na vseh področjih, ki ustrezajo babiškim kompetencam, kot je navedeno pod točko c? Ali so vodstva zavodov in kadrovske službe ustrezno informirani o babiških kompetencah za tovrstna delovna mesta - ali načrtujete glede tega vprašanja kakšne aktivnosti?

Ugotovitve 3

Ugotavljamo, da v Sloveniji še vedno prevladuje bio-medicinski model porodne pomoči, za katero je značilna medikalizacija.

Ugotavljamo, da je po do sedaj zbranih podatkih v Sloveniji **malo fizioloških porodov**. Po predstavljenih podatkih na simpoziju je na primer v porodnišnici Maribor porodov brez zdravil (sproženje, pospeševanje, zdravila proti bolečinam) in brez prereza presredka ter brez prediranja plodovih ovojev, v obdobju 2020-2025 **5,3 %** (vaginalnih porodov) (od 4,2 % – do 7,4 %). To pomeni, da je od skupnega števila 7674 vaginalnih porodov na zgoraj opisan način rodilo 409 žensk. To govori o resnem ne-uresničevanju babiške oskrbe in krizi babištva v Sloveniji.

Obstaja skrb, da je podobno tudi v drugih porodnišnicah (s pomembnimi razlikami med posameznimi porodnišnicami), zato nujno potrebujemo verodostojno analizo podatkov o porodni pomoči na ravni Slovenije.

Ugotavljamo, da je del razlogov za nizek odstotek fizioloških porodov tudi v naravnosti in ne-informiranosti populacije, ki se odloča za otroka, kar je tudi rezultat pomanjkljivega delovanja babic v skupnosti.

Ugotavljamo, da v izvršnem odboru Sekcije babic ni predstavnice babic iz vsake slovenske porodnišnice, prav tako niso zastopane babice iz vseh področij babiškega dela.

Ugotavljamo, da babice v praksi niso dovolj seznanjene z delom Sekcije babic niti niso jasno določene poti pisnega obveščanja in komuniciranja.

Ugotavljamo, da se o babicah in babiškem delu odloča brez aktivnega sodelovanja babiške skupnosti.

Iz rezultatov vprašalnika, ki so ga izpolnjevale babice aprila 2026, je razvidno, da večina sodelujočih ni zadovoljna s trenutno zastopanostjo babic v Zbornici-Zvezi, več kot polovica jih meni, da Sekcija babic interese babic predstavlja slabo in zelo slabo.

Sklep 3

Sodelujoče menimo, da bi morali biti podatki o postopkih in posegih ter fiziološkem porodu zbrani, analizirani in predstavljeni za vsako porodnišnico posebej, porode doma in skupno za Slovenijo. Dostopni morajo biti vsem zdravstvenim strokovnjakom in javnosti.

Sodelujoče menimo, da je nevzdržno, da v Sloveniji nimamo osnovnega dokumenta v obliki priporočil za babiško delo pri fiziološkem porodu.

Sodelujoče menimo, da je nujno stalno in redno izobraževanje in izpopolnjevanje na področju babiškega dela **pri fiziološkem porodu**.

Sodelujoče menimo, da je čas, da za fiziološko potekajoče porode odgovornost prevzame babica, saj se avtonomija poklica v praksi pokaže z neodvisnim delovanjem znotraj pridobljenih babiških kompetenc. Enako velja za preglede v babiški ambulanti in babiške obiske v patronažni dejavnosti.

Vprašanja za Sekcijo babic pri Zbornici-Zvezi

Kako je Sekcija babic seznanjena s stanjem glede fiziološkega poroda v Sloveniji? Kaj namerava storiti v zvezi s tem? Na kakšen način skrbite za preverjanje na deloviščih babic, kakšna je praksa, povezana s fiziološkim porodom, kakšno je razumevanje in znanje babic? Kako bo Sekcija babic zagotovila, da bo sestava izvršnega odbora reprezentativna? Kako bo Sekcija babic zagotovila dvosmerno pisno obveščanje in komuniciranje, da bi zagotovila transparentnost pri predlogih, sklepih, dejavnostih? Kako bo Sekcija babic zagotovila pogoje in okoliščine za aktivno sodelovanje vseh zainteresiranih babic pri oblikovanju politik, dokumentov, aktivnosti ipd.

Ali Sekcija babic namerava članicam in članom predstaviti načrt dela v aktualnem mandatu? Kakšne so prioritete tega mandata?

Ugotovitve 4

Kot je povzela aktivno sodelujoča na simpoziju, Rosemarie Franc, je babištvo v Sloveniji kot speča Trnuljčica, ki čaka na odrešitelja.

Sklep 4

Ne moremo in ne smemo pričakovati in čakati, da opisane babiške probleme (ki so povezani z sub-optimalno skrbjo za ženske in otroke) in smo jih izpostavili na simpoziju, reši nekdo drug.

Ugotovitve 5

Ugotavljamo, da je nujno organizirati redne simpozije o babištvu.

Ugotavljamo, da je za učinkovito reševanje izzivov nujna udeležba in zaveza za sodelovanje čim več deležnikov, ki odločajo o prihodnosti babištva.

Sklep 5

NIJZ se zaveže, da bo organiziral redne simpozije o babištvu.

Sporočilo za Sekcijo babic pri Zbornici-Zvezi, Oddelek za babištvo, Katedro za babištvo, in vsem babicam

Na podlagi predstavljenega ugotavljamo, da je nujno, da babice vzamejo babištvo v svoje roke. To pomeni, da se začne graditi povezana babiška skupnost, v kateri informacije krožijo, težave pravočasno prepoznajo, deležniki (organizacije in posameznice) pa demokratično sodelujejo pri pripravi rešitev.

Pripravila: dr. Zalka Drglin v sodelovanju z udeleženkami 2. babiškega simpozija

Ljubljana, 1. september 2026